

แต่ อาจารย์ใหญ่ทางการบัญชี ของประเทศไทย

ในนามคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บทความนี้ขอมอบคารวะแด่ดวงวิญญาณคุณบุญชู โรจนเสถียร นักศึกษาปีที่ ๓ เชนพชรเมื่อดงามหนึ่งในความภาคภูมิใจของเราทุกคน เราหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเกียรติประวัติอันดีงามรวมถึงแง่มุมตำนานชีวิตบางส่วนของท่านที่ได้รวบรวมนำมาถ่ายทอดไว้ จะมีส่วนเป็นแรงบันดาลใจให้นุชนรุ่นหลังได้ศึกษาแบบอย่างของบุคคลคนหนึ่งที่จะมารถสร้างคุณค่าให้กับตนเองสร้างคุณูปการให้กับสังคมอย่างกว้างขวาง และที่พิเศษที่สุดนั่นคือสิ่งดีงามที่ท่านได้ฝากทิ้งไว้ให้เกิดขึ้นเป็นจริงในสังคมประเทศไทยนั้นถือเป็นภารกิจที่พวกเราต้องตั้งปณิธานสืบสานต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ เพื่อความผาสุกของประชากรคนไทยทุกคน

จากคนธรรมดาสู่บุคคลสำคัญ

คุณบุญชู โรจนเสถียร เดิมชื่อ บุญไป แซ่อู่ย เกิดเมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2464 ที่ ต.บ้านโชด อ.เมือง จังหวัดชลบุรี เป็นบุตรของนายอยู่ชุ่น ซึ่งอพยพจากเกาะไหหลำประเทศจีน มาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในสมัยรัชกาลที่ 5

ทางด้านการศึกษา จบโรงเรียนพาณิชยการพระนคร (เทียบเท่า ม.8) จบด้านประกาศนียบัตรทางการบัญชีชั้นสูง (เทียบเท่าปริญญาโท) จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง สมรสกับนางเรณู ปภัสราทร มีบุตรชายหญิง 2 คน

ปี พ.ศ. 2496 เริ่มเข้าทำงานในธนาคารแห่งประเทศไทย ทำได้ไม่กี่ปีออกมาตั้งสำนักงานตรวจสอบบัญชีกิจ ปี พ.ศ. 2495 พล.ต.ศิริ ศิริโยธิน และนายชิน โสภณพานิช ผู้ถือหุ้นใหญ่ธนาคารกรุงเทพ ดึงตัวมาดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองตรวจสอบเพื่อวางปัญหาด้านบัญชีและการเงิน และเติบโตเรื่อยมากระทั่งปี พ.ศ. 2506 ได้ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการรองผู้จัดการใหญ่

ปี พ.ศ. 2518 ลาออกจากธนาคารกรุงเทพมาร่วมกับ พล.ต.ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ตั้งพรรคกิจสังคม ได้เป็น ส.ส.ชลบุรี ปีนั้นพรรคกิจสังคมได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล ทั้งๆ ที่มี ส.ส. 18 เสียง นายบุญชูได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และร่วมกับ พล.ต.ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ นายกรัฐมนตรี ผลงานด้านเศรษฐกิจในสมัยรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นที่สนใจของสังคมในยุคนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบาย “เงินผัน” จากงบประมาณรายจ่าย เพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่และสร้างงานในชนบท ควบคู่ไปกับการประกันราคา

พืชผลทางการเกษตร การปฏิรูปที่ดิน เป็นการยกระดับทางเศรษฐกิจของชาวชนบทให้ดีขึ้น รวมทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาสภาพแวดล้อมอย่างจริงจัง ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ท้องถิ่นมีโอกาสได้บริหารงบประมาณด้วยตัวเอง หรือจะเรียกว่าเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างเต็มที่ก็ไม่ผิด

รัฐบาล พล.ต.ม.ร.ว.คึกฤทธิ์อยู่ได้เพียง 1 ปีก็ต้องยุบสภาเนื่องจากขาดฐานอำนาจทางการเมือง การเลือกตั้งใหม่เมษายน พ.ศ. 2519 ท่านได้รับเลือกตั้งกลับเข้ามาแต่เป็นฝ่ายค้าน เกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 พล.ร.อ.สงัด ชลออยู่ ยึดอำนาจ ท่านถือโอกาสเว้นวรรคทางการเมือง กลับไปเป็นกรรมการผู้จัดการใหญ่นาคารกรุงเทพท่านที่ 3 ในปี พ.ศ. 2520 ตามคำขอของคุณชิน โสภณพานิช เพราะช่วงนั้นชาติรี โสภณพานิชจะต้องก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งหัวหน้าเรือใหญ่ของธนาคารกรุงเทพ คุณชินจึงต้องการคนมาฝึกปรือชาติรีและวางระบบงานให้พร้อมมากที่สุด ช่วงนี้คุณบุญชู โรจนเสถียรถือโอกาสปรับเปลี่ยนการบริหารงานครั้งใหญ่เพื่อให้ธนาคารมีมาตรฐานเท่าเทียมกับต่างประเทศ รวมทั้งนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคล และในที่สุดธนาคารกรุงเทพในยุคของชาติรี โสภณพานิช ก็เรียกว่าเป็นยุคทอง ผลประกอบการในช่วงปี พ.ศ. 2533-2535 ธนาคารกรุงเทพมีกำไรเพิ่มสูงขึ้นถึง 12 เท่า และเป็นครั้งแรกที่ธนาคารพาณิชย์ไทยทำกำไรสุทธิมากกว่า 10,000 ล้านบาท รวมทั้งธนาคารกรุงเทพยังติดอันดับ 1 ใน 200 ธนาคารชั้นนำของโลกไปเลยได้อีกด้วย จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าบุญชูได้ปูพื้นฐานให้ชาติรีไว้เป็นอย่างดีทีเดียว

ปี พ.ศ. 2523 พรรคกิจสังคมเข้าร่วมรัฐบาล พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ “เปรม 1” อาจารย์หม่อมดิงตัวเขากลับมาขึ้นตำแหน่งรองนายกฯ ฝ่ายเศรษฐกิจ ด้วยผลงานที่โดดเด่นในช่วงนั้นเอง สื่อมวลชนตั้งฉายาชื่อคุณลุงให้เป็น “ชาร์เตอร์ธุรกิจ” ด้วยเหตุที่มีประสบการณ์ ข้าราชการและมีความรู้ทางเศรษฐกิจที่หาแน่นอนมากคนหนึ่ง

ในปี พ.ศ. 2524 ทนแรงเสียดสีและความขัดแย้ง พรรคไม่ไหว ราวปี พ.ศ. 2525 ลาออกไปนั่งเป็นประธากรรมการบริหารธนาคารนครหลวงไทย จนปี พ.ศ. 2529 ตั้งพรรคกิจประชาคมเป็นของตัวเองเตรียมเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2531 พรรคกิจประชาคมขึ้นไม่ขึ้นในที่สุด ต้องยุบรวมกับพรรคก้าวหน้า ประชาชน และรวมไทยแปรสภาพเป็นพรรคเอกภาพ โดยดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าพรรค

ถัดมาปี พ.ศ. 2534 หลัง พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ลาออก นายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรคเอกภาพ จากมุ้งรวมไทย ซึ่งหนีไปตั้งพรรคสามัคคีธรรม จึง ให้นายบุญชูเป็นหัวหน้าพรรคเอกภาพช่วงสั้นๆ ปี พ.ศ. 2535 ออกมาสังกัดพรรคพลังธรรม ในตำแหน่งประธานที่ปรึกษาพรรค เข้าร่วมกับรัฐบาลนายชวน หลีกภัย (ชวน 1) ในตำแหน่งรองนายกฯ ฝ่ายสังคม พ.ศ. 2537 เป็นหัวหน้าพรรคพลังธรรม ชัดตาไฟ พ.ศ. 2538 พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ลาออกไปสมัครผู้ว่าฯ กทม. รอบ 2

ปี พ.ศ. 2540 ย้ายไปอยู่กับพรรคประชาธิปัตย์ เป็น ส.ส. นครสวรรค์ ควบที่ปรึกษานายกฯ ฝ่ายเศรษฐกิจ โดยมีนายธารินทร์ นิมมานเหมินทร์ เป็นรัฐมนตรีว่าการคลัง แม้เป็นกุนซือชื่อนายกฯ ด้านเศรษฐกิจ แต่อดีตชาร์เตอร์ธุรกิจกลับไม่มีบทบาทอะไรมากนักในช่วงนี้

บั้นปลายชีวิต คุณบุญชูได้หันไปทำกิจการรีสอร์ทที่กิ่งสพานขนาด 22 ไร่ ชื่อ “ชีวาศรม รีสอร์ท แอนด์ เฮลท์สเปา” ชีวาศรม รีสอร์ท แอนด์ เฮลท์สเปา ที่เขาตะเกียบ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ถือเป็นรีสอร์ทสุขภาพแห่งแรกของประเทศไทยซึ่งมีชื่อเสียงในระดับแนวหน้าของโลก ชื่อ ชีวาศรม นี้หมายถึง “ที่พักพิงแห่งชีวิต” ในที่สุดแล้ว ชีวาศรมคือที่พักพิงแหล่งสุดท้ายของชาร์เตอร์ธุรกิจอย่างแท้จริง คุณบุญชู โรจนเสถียรใช้ชีวิตอย่างสงบจบจนถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2550 ด้วยโรคมะเร็งในเส้นเลือด สิริรวมอายุได้ 86 ปี โดยคุณบุญชูได้ทำพินัยกรรมบริจาคร่างกายให้กับ ร.พ.รามาริบัติ ถือเป็นการทำงานที่อาจารย์ใหญ่ครั้งสุดท้ายให้กับนักศึกษาแพทย์รุ่นต่อไป

มุมมองต่อคุณบุญชูในความทรงจำของบางคน

คุณชัยสิริ สมุทวณิช เขียนบทความ เรื่อง คุณบุญชูในความทรงจำของผม¹ ซึ่งมีเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยที่น่าสนใจดังจะได้ถ่ายทอดให้ท่านผู้อ่านได้รับทราบดังนี้

“ผมคงรู้สึกผิดหากจะไม่เขียนอำลาการจากไปของคุณบุญชู โจรจนเสถียรในคอลัมน์ของผมเสียเลย

ความจริงเส้นทางชีวิตระหว่างผมกับคุณบุญชูนั้นไม่น่าจะพบกันได้เลย หากไม่ได้เป็นเพราะครั้งหนึ่งหัวหน้าผมที่การบินไทยถูกเชิญให้ไปรับหน้าที่เป็นโฆษกของคุณบุญชู ซึ่งขณะนั้นเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอยู่ที่ทำเนียบรัฐบาล ผมจึงได้พบคุณบุญชู และพบว่าคุณบุญชูเป็นคนที่มีความสุภาพ ใจเย็น มีความเป็นกันเอง เอาใจใส่ และรู้งานก่อนจะเข้ามารับตำแหน่ง อีกทั้งรู้ถึงสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศดีอยู่แล้ว

คุณบุญชูรู้ว่าจะแก้ไขอย่างไรด้วย

นอกจากนี้ผมมองว่าคุณบุญชูนั้นเข้าใจคนจน ครั้งหนึ่งเคยใช้นโยบายผันเงินไปสู่ชนบท และคิดโครงการหลายอย่างเพื่อผู้บริโภค เช่น ให้มีระบบจัดทำหีบห่อโดยไม่พิมพ์ยี่ห้อให้สิ้นเปลือง ดังนั้นผงซักฟอกหรือยาซักผ้านุ่ม ยาสีฟัน ฯลฯ จึงถูกบรรจุอยู่ในกล่องสีขาว มีอักษรสีดำหรือน้ำเงินบอกว่าสินค้าคืออะไร ปริมาณเท่าใด ผลิตและหมดอายุเท่าไรเท่านั้นแหละ”

ความคิดเหล่านี้มาจากมันสมองของคุณบุญชู จนสื่อมวลชนยกให้ท่านเป็นซาร์เศรษฐกิจ

หลังจากไม่ได้เป็นรัฐบาล ผมก็ยังทำงานด้านข่าวสารบ้านเมืองให้คุณบุญชูอีก เพราะรักเขา และการทำงานครั้งหลังยังได้ใกล้ชิดและยิ่งเคารพนับถือยิ่งขึ้น ท่านเป็นคนกินง่ายและคิดเล็ก แต่แว่ ไม่หุเบา แต่ตรึกรองฟังความคิดเห็นคนอื่น แม้ว่าจะอายุจะอ่อนกว่า ดังนั้นท่านจึงมีความเห็นทันคน ครั้งหลังอยู่เสมอ

ในทางธุรกิจ ท่านไม่น้อยหน้าใคร เช่น การตั้งชิวาครมนั้น ไม่เข้ดั่งแค้ในไทย แต่เป็นสถานบำบ้ดระดับนำหน้าของโลก เข้ช้้นเกรดเอ และได้รับการประเมินว่า

ดีที่สุดในโลก

ข้อเท็จจริงอีกประการหนึ่งก็คือ คุณบุญชูนั้นเป็นคนช่างสังเกต ชอบซักถาม และต้องการดีแต่ละบะเข้ด็นให้แตก อะไรที่เข้ใจยากหรือซับซ้อน เข้่งทำให้ง่าย

ผมจำได้ว่าครั้งหนึ่ง ต้องทำรายงานเรื่องอ้อยและน้ำตาลซึ่งเดิมเขียนกัน 20-30 หน้า คุณบุญชูต้องการแค่ 5 หน้า และในนั้นให้มีตารางวางรายช้่นน้ว่าผมใช้เวลาทั้งวัน ย่อย 20-30 หน้า เข้ยกเข้ด็นออกมา และเอาไปเสนอ แต่คุณบุญชูให้ความคิดเห็นว่าผมมันเหมือนบทความเหมาแ่ดล่งพิมพ์ใน นสพ. แต่ท่านว่า ดี... ให้ส่ง นสพ. หลังรัฐบาลแล้ลอีก เวิร์ช้่นหนึ่งให้ผมไปเขียนมาใหม่ ผมก็น้ว่าเรีไ้โดยเขียนให้เป็นเหมือนรายงานและก้่งๆ คำแ่ดล่งวางรัฐบาล

คุณบุญชู อ่านผ่านๆ แล้บอกว่า อย่างนี้ดีแล้ว พร้อมกันนั้นก็แก้ตัวเลขในตาราง โดยบอกว่าผมพิมพ์ตัวเลขผิด

ผมแปลกใจมาก เพราะมั่นใจว่าท่านไม่ได้ดูตารางเลย

ท่านเลยสอนผมว่า เมื่อดูตารางครั้งแรก สิ่งแรกที่ควรดูต้องดูตารางก่อน เพราะตารางเหมือนการสรุปของความทั้งหมด เห็นว่าผิดแ่ดแรก และคิดว่าผมคงไปแก้เมื่อผมล้้มแก้ ท่านก็เลยมาแก้ให้

ผมเลยมาคิดได้ว่า ท่านเป็นนักบัญชีตัวยงดังนั้นเรื่องแบบนี้ท่านไม่พลาดอยู่แล้ว

อีกอย่างหนึ่งนั้น ในการทำงานกับท่าน ก็มักถามว่า ค่าใช้จ่ายพอหรือไม่ ผมว่าพอท่านไม่เชื่อว่าจริง เพราะบอกผมว่า ที่ผ่านมาเวลาคนมาเสนองานเอาเงินจากท่าน มักตั้งไว้สูงเสมอ ผมเลยบอกว่า แค้ได้โอกาสทำงานกับท่านก็มีค่ามากกว่าเงินที่ได้หลายเท่าแล้ว

ท่านก็ยิ้มแล้วบอกว่า ท่านก็คิดเหมือนกันว่า ได้ทำงานให้กับบ้านเมืองก็เป็นการตอบแทนต่อบ้านเมือง และตอบแทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว

1 หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, 22 มีนาคม 2550

หลังจากร่วมกันได้ประมาณปีเศษ ผมกับท่านดูจะไม่ได้พบกันอีกเลย จะพบกันก็แค่ในงานสังคม ทุกครั้งท่านจะเดินมาทักและยิ้มเสมอด้วยความจริงใจ

จำได้ว่าครั้งหนึ่งท่านเคยบอกผมว่า มีนักหนังสือพิมพ์อยู่คนหนึ่ง มีสมองดีเลิศ ชื่อสนธิ ลิ้มทองกุล ต่อไปจะทำหนังสือพิมพ์ต่างประเทศได้ดีกว่าฝรั่ง และถ้าเอาชนะพวกฝรั่งได้ ประเทศไทยจะมีชื่อเสียงมาก เพียงแต่ต้องมีการจัดการด้านการลงทุนที่ดี

เวลานั้นผมเองก็รู้จักคุณสนธิ เพราะคุณสนธิเข้าไปทำ นสพ.ประชาธิปไตยในยามเช้าด้ายเช้าเข็ม ช่วง 14 ตุลา อยู่แล้ว กระทั่งทุกวันนี้ ผมมาอยู่ผู้จัดการ และได้เคยเห็นเอเชียไทม์เคยผองาดเป็น นสพ.ที่นักหนังสือพิมพ์ชั้นเขียนในต่างประเทศต้องอ่านทุกคน จริงอย่างที่คุณบุญชูบอกผมไว้ไม่มีผิด และคุณบุญชูอ่านคนออก

ครับ... คุณบุญชูใช้ชีวิตอย่างคุ่มค่า ตอบแทนแผ่นดินและสังคม เล่นการเมืองเพื่อคนจน ช่วยเหลือประเทศชาติเป็นรัฐบาลแม้มีลูกพรรคแค่ 18 คน ก็เอะ

คนดีแม้สิ้นลมปราณสู่สัมปรายภพ แต่คุณงามความดีที่เคยทำมาย่อมเป็นเหมือนอนุสาวรีย์ให้อนุชนคนรุ่นหลังกล่าวถึง และสรรเสริญอยู่ตลอดไป

สำหรับเส้นทางการเมืองของนายบุญชูนั้น นายเกษมศิริสัมพันธ์ อดีตเลขาธิการพรรคกิจสังคม เคยเล่าไว้ว่า นายบุญชูเป็นนักธุรกิจมืออาชีพคนแรกๆ ที่ก้าวเข้าสู่เวทีการเมืองไทย และได้สร้างผลงานเป็นรูปธรรม สมัยที่ทำงานให้กับธนาคารกรุงเทพ ได้วิเคราะห์และวิจารณ์สภาวะทางเศรษฐกิจ แล้วนำเสนอรายงานประจำปีของธนาคาร เป็นที่ตื่นตาตื่นใจของปัญญาชนยุคนั้นอย่างมาก เพราะทั้งเนื้อหาและสำนวนมีลักษณะทำทนายฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายข้าราชการ จนมีการนำไปถกเถียงอย่างกว้างขวาง และสิ่งนี้เองได้กลายเป็นพลังที่มีอิทธิพลทาง

ความคิด ผลักดันให้เกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516

อีกด้านหนึ่ง ในบทความฝรั่งมองไทย² ของ ไมเคิล ไรท เขียนไว้ว่า “ท่านมีคุณสมบัติอย่างน้อยสองประการ คือ 1) ท่านเข้าใจว่า มหาเศรษฐีอย่างมีความผูกพัน และความรับผิดชอบต่อสังคมทั่วไป ไชว ท่านจะรับผิดชอบต่อหรือบำรุงเฉพาะวงศ์ตระกูล หรือสมาชิกพรรคพวก 2) ท่านเข้าใจระบอบทุนนิยมมากกว่าถูกมองว่าไม่ได้หมายถึง การเก็บกวาดทรัพย์สินที่บุคคลเข้าบัญชีของใครคนหนึ่ง แต่หมายถึงการหมุนเวียนที่กระหว่าง นายทุนและผู้บริโภค หากประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีรายได้เพียงพอแล้วจะซื้อผลิตภัณฑ์ของเราได้อย่างไร” นอกจากนี้คุณไมเคิลยังเขียนไว้ว่า ชาวชนบทเข้ามาคู้กับระบอบการเงิน สมัยใหม่ และพินปากเสือนายทุนท้องถิ่นไม่ได้เป็นฝีมือรัฐบาลเลย แต่เป็นฝีมือคุณบุญชูแท้ๆ คุณบุญชูเป็นนายทุนที่เข้มงวดกวดขัน แต่ท่านมีพรสวรรค์ คือให้เกียรติกับคู่แข่งจนสร้าง ความภาคภูมิใจ คนจำนวนหนึ่งไม่ถ่วงงอขออวดว่า เคยทำงานให้ คุณบุญชู ในตอนท้าย บทความคุณไมเคิลสรุปว่า คุณบุญชูที่ผมรู้จัก เป็นนักคิดวิถุนิยม นักสังคมนิยม นักคิดที่มีเจตนาดี และนักบริหารที่มีความสามารถและความรับผิดชอบรอบด้าน

บทสัมภาษณ์ครั้งสุดท้าย สะท้อนความเป็นตัวตนของคุณบุญชู

เมื่อไม่นานมานี้ คุณบุญชู โรจนเสถียร ได้เปิดสำนักงาน บনอาคาร โมเดิร์น ทาวน์ เอกมัย ซอย 3 ให้เหยี่ยวข่าวการเมือง ไปสัมภาษณ์ในทุกแง่มุม³ ต่อไปนี้เป็นรายละเอียดการให้สัมภาษณ์เมื่อปี พ.ศ. 2549 ที่สะท้อนความเป็นตัวตนและทัศนคติในเรื่องต่างๆ ของคุณบุญชูได้เป็นอย่างดี

2 จากคอลัมน์ ฝรั่งมองไทย: ลาก่อนคุณบุญชู Farewell Khun Boonchu เขียนโดย ไมเคิล ไรท มติชนสุดสัปดาห์; วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2549 ปีที่ 27 ฉบับที่ 1389

3 สัมภาษณ์ครั้งสุดท้าย “ซาร์เศรษฐกิจ” บุญชู โรจนเสถียรก่อนอำลา “ชีวาธรรม” บทความพิเศษ: ศัลยา ประชาชาติ มติชนรายสัปดาห์ วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2550 ปีที่ 27 ฉบับที่ 1388

ในช่วงที่เข้ามาทำงานการเมืองมันเกี่ยวกับการเมืองอย่างไร แล้วทำอะไรไปได้บ้าง

“ประเด็นที่เกี่ยวกับการเมืองระหว่างนี้เราห่างออกมาเยอะ เพราะว่าเราพยายามทำตัวให้พ้นจากพันธะทางการเมือง แต่การที่เราพยายามห่างออกมา มันห่างมาด้วยตัว แต่ใจไม่ได้ห่าง ใจยังติดตามอยู่ เพราะว่าเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับคนที่เคยทำงานมาก่อน เรารู้เรื่องราวความเป็นมาของปัญหาแต่ละเรื่อง เป็นเรื่องที่ต้องเนื่องกันมา ซึ่งเราก็จำเป็นที่จะต้องพยายามที่จะติดตามรับรู้เรื่องราวต่างๆ”

มองภาพ 30 ปี เศรษฐกิจ การเมืองไทย พัฒนาไปอย่างไรบ้าง นับจากปี พ.ศ. 2519 จนถึงปัจจุบัน

“เปลี่ยนแปลงในหลายเรื่อง แต่บางเรื่องก็เหมือนเดิม เช่น ลักษณะของความเป็นผู้แทนราษฎรยังจะต้องมีพฤติกรรมในการปฏิบัติกับประชาชนเหมือนเดิม หรือมีเงินที่จะต้องใช้จ่ายในการที่จะรณรงค์หาเสียง 2 เรื่องนี้ยังไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง!

การเลือกผู้แทนราษฎรของเราไม่ได้เลือกโดยอาศัยความรู้ ความสามารถ หรือว่าแนวความคิดของคนคนนั้นเลือก เพราะว่าชอบพอกัน ฟังพาอาศัยกัน ถึงเวลามีปัญหาช่วยเหลือกัน ผูกพันกันอย่างนั้น เป็นเรื่องสำคัญมากกว่า แต่ในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาของบ้านเมืองว่าควรจะแก้อะไร อย่างไร ก็ยังจำเป็นต้องรู้สึกซึ่งอะไร ข้อสำคัญคือจะต้องผูกใจผูกใจชาวบ้านให้ได้”

เรียกว่าเราอยู่ในระบบอุปถัมภ์ไหม

“เป็นระบบอุปถัมภ์ ก็เลยอุปถัมภ์ไปถึงตัวผู้แทนด้วย มีคนมาอุปถัมภ์ผู้แทนที่หนึ่ง แต่ในเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของระบบการเมืองที่เรียกว่าเป็นประชาธิปไตย ความคิดความอ่านเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้กับประชาชน พยายามที่จะให้การปกครองลงไปถึงระดับล่าง ลงไปถึงหมู่บ้านถึงตำบลนั้นพัฒนาไปเยอะพอสมควร แล้ว จำได้ว่าเริ่มต้นจากนโยบายเงินผันที่ผมทำไว้ก่อน

สมัยที่ผมกระโดดเข้ามาสู่การเมืองนั้น ประชาชนไม่รู้หรือกว่าตัวเองมีอำนาจ นึกแต่เพียงว่าแล้วแต่เจ้าเมืองเขาจะเมตตา ไม่ได้เป็นสิทธิของเขา เราก็พยายามจะช่วยให้เขารู้สึกว่า ความจริงเขามีวิธีการที่เราให้เขาเริ่มมีความรู้สึกก็คือส่งเงินผันลงไปให้เขาจัดการของเขาเอง จะทำถนน ทำสะพาน จัดการทำเองได้ ไม่ต้องไปขอใคร ไม่ต้องไปอ้อนวอนใคร

นั่นคือจุดเริ่มต้นที่ประชาชนเริ่มสัมผัสกับความเป็นประชาชนในระบบประชาธิปไตย คือด้วยความรู้สึกว่าเขาสิทธิที่จะเรียกร้องทำอะไรก็ได้”

ไม่ใช่เรื่องแปลกที่นักธุรกิจจะเข้ามาสู่นวงการเมืองมากขึ้น

“นักธุรกิจเห็นแล้วว่าระบบอุปถัมภ์นั้นเปิดช่องทางเขาก็เลยเข้ามา ปกติเขาเพียงแต่คอยดักดวงผลประโยชน์โดยสร้างความปลอดภัย สนับสนุนกับนักการเมือง แต่ต่อมั่งมาเสียเองดีกว่า อาจจะใช้เงินน้อยกว่าที่จะไปอยู่ข้างหลัง”

เคยย้อนดูสถิตินักการเมือง เดิมเป็นครู เป็นข้าราชการ เป็นนายความ แต่ช่วง 20 ปีหลังมานี้จะเป็นสัดส่วนของนักธุรกิจเข้ามาทำงานการเมืองเยอะขึ้น

“ผมเป็นคนนำ ตอนนั้นไม่มีใครกล้ามา เขาก็บอกว่หาหาใส่หัว กระโดดเข้ามาทำไม ผมเป็นนายแบงก์ ใครๆ ก็นึกว่าสบายแล้ว ทำไมกระโดดเข้ามาหาทุกข์ใส่ตัว”

การที่นักธุรกิจเข้ามาเล่นการเมืองเยอะขึ้น ดีหรือไม่ดีต่อระบบการเมืองไทย

“มีทั้งดีและไม่ดี หากนักธุรกิจกลุ่มนั้นมีศีลธรรม มีจรรยา มีhiriโอดตบปะตี พยายามใช้ความรู้ของตัวเองมาใช้แก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของบ้านเมือง พวกนี้เขามีความรู้ ความเข้าใจดีกว่า ถ้าจะพูดจริงๆ ดีกว่านักวิชาการด้วยซ้ำ เพราะนักวิชาการจะติดอยู่กับตำรา ไม่ได้สัมผัสกับปัญหาหรือเรื่องราวต่างๆ ในทางเศรษฐกิจหรือธุรกิจโดยตรง

“เราอยู่ในระบอบทุนนิยม อยู่ที่ว่าเราจะใช้ระบบนั้นให้เป็นประโยชน์กับคนส่วนใหญ่ หรือไปกระจุกผลได้อยู่ในกลุ่มของนายทุน เพราะฉะนั้นประเด็นใหญ่ที่สุดเกี่ยวกับ เศรษฐกิจของเราก็ยังอยู่ที่ว่าการกระจายรายได้ถูกต้องเป็นธรรมหรือไม่ ที่บอกว่า จีดีพีขึ้นมา 10% 8% 9% ถ้ามั่นไปอยู่ที่ใครหมด”

นักธุรกิจเขาต่อสู้ เขาแข่งขันกันขึ้นมา มีความสามารถที่จะนำตัวขึ้นมาเหนือคนอื่นเขาก็ด้วยระบบการแข่งขันในระบอบทุนนิยม เมื่อเขาสร้างตัวขึ้นมาอย่างนั้น เขาย่อมมีความรู้ดี แต่มาเสียตอนที่ว่าโลกมาก เห็นช่องทางดี แล้วหาประโยชน์เป็นส่วนตัวไป นั่นคือข้อเสียที่เห็นกันในตอนนี้”

ประชาชนจะเข้ามาช่วยคอนโทรลให้เขาทำหน้าที่ให้เป็นประโยชน์กับประชาชนมากขึ้นได้อย่างไรบ้าง

“ก็ที่กำลังทำอยู่ขณะนี้ สิ่งที่กำลังก่อผลการเปลี่ยนแปลงอีกระดับหรืออีกช่วงหนึ่ง เป็นสิ่งที่อยู่ในหัวเลี้ยวหัวต่อ มิติใหม่จะเป็นลักษณะที่ว่าเราจะมีธรรมาภิบาลได้หรือยัง”

สมัยที่เสนอเรื่องไทยแลนด์อิงก์ก็คิดว่าสังคมไทย เศรษฐกิจไทยจะต้องเข้ามาสู่ระบบทุนนิยม

“มันถูกครอบงำโดยระบบทุนนิยม มันกระทั่ง สังคมนิยม คอมมิวนิสต์ก็ต้องหันมายอมรับ จะพูดว่า พังทลายก็ได้ แต่มันเป็นเรื่องของการปรับตัวของ สังคมนิยม เช่น ประเทศจีนเขาปรับของเขา เขายัง เป็นคอมมิวนิสต์อยู่ แต่ว่าระบบการบริหารทางด้าน เศรษฐกิจก็เอาส่วนดีของทุนนิยมมาใช้”

ถ้ามองย้อนกลับใช้ ไทยแลนด์อิงก์ในวันนี้ล้ำสมัยไป หรือยัง

“ไม่ล้ำสมัย ในเมื่อเราจะต้องแข่งขันกับประเทศอื่น เขาแล้ว เราต้องหนีกำลังภายในของเราให้แน่น ถึงจะไปสู้กับเขาได้ นั่นหมายความว่าต้องหนีกระหว่าง

เอกชนกับรัฐ วางแผนที่จะจับมือกันที่เรียกว่า ไทยแลนด์อิงก์ ตอนนั้นเขาถือเป็นการรวมตัวกัน ตอนนั้นเขาก็หาว่าผมกำลังตั้งทุนข้ามชาติมาครอบงำ เศรษฐกิจไทย”

ว่ากันจริงๆ แล้วตอนนี้เราจำเป็นต้องใช้ทุนข้ามชาติมาพัฒนาประเทศเรทั้งหมดกัน

“เราอยู่ในระบอบทุนนิยม อยู่ที่ว่าเราจะใช้ระบบนั้น ให้เป็นประโยชน์กับคนส่วนใหญ่ หรือไปกระจุกผลได้อยู่ในกลุ่มของนายทุน เพราะฉะนั้นประเด็นใหญ่ที่สุดเกี่ยวกับ เศรษฐกิจของเราก็ยังอยู่ที่ว่าการกระจายรายได้ถูกต้อง เป็นธรรมหรือไม่ ที่บอกว่า จีดีพีขึ้นมา 10% 8% 9% ถ้ามั่นไปอยู่ที่ใครหมด”

สมัยที่ท่านกุมบังเหียนเศรษฐกิจ ท่านมีวิสัยทัศน์ มอง เห็นไหมว่าประเทศไทยควรขยับเขยื้อนไปทางไหน ทาง อุตสาหกรรม ทางเกษตร หรือว่าทางไหน

“ประเทศไทยอยู่ได้ด้วยเกษตร หนทางที่เราจะไปสู่ ความเจริญรุ่งเรือง จะต้องมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การเกษตร เราจะต้องปลูกพืชผลที่มีโอกาสจะปลูกได้มาก แล้วสามารถแปรสภาพเป็นสินค้าสำเร็จรูปเป็นเรื่อง เป็นราวมากขึ้น และเข้าสู่อุตสาหกรรมแปรสภาพสินค้า เกษตรเป็นส่วนใหญ่

นั่นคือสิ่งที่เราจะต้องสร้างขึ้นมาให้ได้ ถ้าเราหลง ไปทางด้านอุตสาหกรรม ทางด้านอื่นๆ ที่จะต้องใช้ ทรัพยากร หรือสินค้าจากข้างนอก เราจะต้องเสีย ค่าใช้จ่ายต่างๆ อีกมากมาย จะยิ่งแย่มาก นี่คือสาเหตุที่ทำให้เรากลายเป็นประเทศที่ยากจนอยู่ ทั้งๆ ที่เรามี

โอกาสจั่วรายอย่างเดียวกับเนเธอร์แลนด์ก็ดี อยากจะจั่วรายอย่างออสเตรเลียก็ดี มาจากเกษตรทั้งนั้น”

สภาพตอนนี้รัฐบาลเองให้การส่งเสริมตรงนี้พอหรือยัง เพราะเวลาเมื่อไหร่ที่ไร เกษตรมักจะได้รับผลกระทบทุกครั้ง

“หมายความว่าการพัฒนาการเกษตรของเรามัน ลุ่มๆ ดอนๆ ไม่อยู่กับที่แล้วไม่ต่อเนื่อง สาเหตุนี้ก็เลยทำให้เรากลายเป็นประเทศที่ยังยากจนอยู่ ทั้งๆ ที่เรามีโอกาสจะจั่วรายอย่างเดียวกับเนเธอร์แลนด์ก็ดี อยากจะจั่วรายอย่างออสเตรเลียก็ดี มาจากเกษตรทั้งนั้น”

นั่นเป็นเพราะเราไม่รู้ศักยภาพที่แท้จริงของเรามี ศักยภาพตรงไหนสูงสุด ก็เลยเดินหลงทางในการพัฒนา

“จะบอกว่าไม่รู้ก็คงไม่ใช่ แต่ไปหลงอย่างอื่น อย่างที่คุณทักษิณต้องการจะขจัดความยากจนให้หมดไปจากประเทศนี้ แล้วลืมเกษตรเสียก็เลยแก้ปัญหไม่ได้”

มองทิศทางประเทศไทยจากวันนี้อย่างไร

“ทำให้การเมืองสุจริต ยุติธรรมเสียก่อน การดำเนินงานทางด้านเศรษฐกิจ ความจริงมันน่าเริ่มโดยภาคเอกชนโดยอัตโนมัติของมันอยู่แล้ว ปัญญาจะต้องสร้างโอกาส สร้างภาวะการณ์ที่จะส่งเสริมให้งานของภาคเอกชนเดินหน้าได้ เมื่อใดที่จะมีการหยุดยั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ ก็ควรจะมาพูดมาจากระดับล่างร่วมกันเพื่อที่จะร่วมมือกัน

หันไปไทยแลนด์อิงก์ เปรียบเป็นคือทางออกที่ดีที่สุดของเรา เพราะบ้านเมืองของเรามีปัญหาที่อำนาจให้เราหาประโยชน์จากพื้นดินของเรา ดินฟ้าอากาศของเราก็อำนาจให้เราไม่ต้องไปแข่งขันกับภัยพิบัติทางธรรมชาติมากเหมือนประเทศอื่นๆ ถ้าหากว่าเราเริ่มต้นทำให้พื้นดินของเราเป็นประโยชน์ด้านการผลิต ด้านการเกษตรมากขึ้น เราก็จะรวยได้แน่นอน”

ตอนนั้นเราก็แข่งกับสิงคโปร์ สิงคโปร์ก็แข่งหน้าเราไป พอเราแข่งกับมาเลเซีย มาเลเซียก็แข่งหน้าเราไป เราแข่งกับเวียดนาม ก็ดูเหมือนว่าเขากำลังจะแข่งหน้าเราไปแล้ว มันเกิดอะไรขึ้น

“เกิดเพราะความเขลาของเรา เราหลงคิด สิวสวย (ภาคเกษตร) อยู่ข้างๆ แต่ยังไม่ไปเลย ซึมลึกอีกคนหนึ่ง (ภาคอุตสาหกรรม) นำเสียดาย”

เป็นเพราะว่าผู้นำทางการเมืองของเราไม่มีความสามารถเท่ากับเพื่อนบ้าน

“ไม่จริง คุณทักษิณไม่ข่าไม่เก่ง แต่ความเก่งของเขาใช้ประโยชน์ไปในทางส่วนตัวมากกว่า”

ตอนที่ท่านถูกมองเพียงเห็นเศรษฐกิจ ท่านมองสิงคโปร์เป็นคู่แข่งแล้ว อังสุโสม

“อ้อ อ้อให้ย้อนกลับไปดูตอนที่ผมเป็นนายแบงก์ ผมเอาพวงมณีอยู่มื่อหมดทั้งนั้น สิ่งที่เราจะต้องยอมรับว่า เรามีทรัพยากรเยอะ สิงคโปร์มีอะไร แต่เขามีคน เขาสร้างคนขึ้นมาเป็นทรัพย์ที่เขาจะได้หาประโยชน์ แล้วดึงทุนไปไว้ที่เขาหมด ทุนของเราตอนนั้น เวลาที่ผมดึงแบงก์กรุงเทพขึ้นมาใหญ่กว่าแบงก์สิงคโปร์ เสียอีก ผมยังรู้จักกันดี กับนายกฯ มหาธีร์ (มหาธีร์ โมฮัมหมัด อดีตนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย) เป็นเพื่อนของผมตั้งแต่สมัยนั้น”

ทำไมในช่วงนั้นไม่สามารถทำอะไรได้มากกว่านั้น ในการพลิกโฉมประเทศไทย เพราะถือได้ว่าเป็นคนมีความฉลาดล้ำยุค

“เราเป็นนายแบงก์แต่เราไม่มีโอกาสที่จะเป็นคนกำหนดนโยบาย เราก็แสดงความคิดเห็นในรายงานประจำปีของเรามาเรื่อยๆ เพื่อให้รู้ว่าแนวนโยบายของรัฐที่จะส่งเสริมให้เอกชนก้าวหน้า เดินเอาชนะคนอื่นเขาได้เรื่อยๆ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง แนวความคิดเกี่ยวกับนโยบายก็ขึ้นอยู่กับคนที่อยู่ในอำนาจบริหารของแผ่นดิน นั่นคือรัฐบาล รัฐเมื่อมีปัญหา ช่วยส่งเสริม ช่วยทำให้

“ประเทศไทยอยู่ได้ด้วยเกษตร หนทางที่เราจะไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง จะต้องมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจการเกษตร นั่นคือสิ่งที่เราจะต้องสร้างให้ได้ ถ้าเราหลงไปทางด้านอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่จะต้องใช้ทรัพยากร หรือสินค้า จากข้างนอก เราจะต้องเสียค่าใช้จ่ายต่างๆ อีกมากมาย จะยิ่งแย่ใหญ่”

โอกาสดีกับเอกชนที่จะก้าวหน้าก็ได้ ตอนนั้นเราเป็น นายแบงก์ เราก็ได้แต่แสดงความคิดเห็น แต่ว่าในระหว่าง ที่เราคอยทำหน้าที่รวบรวมทุนมาใช้ประโยชน์กระจายไป ให้ประชาชน ผมเป็นธนาคารแรกที่กระจายทุนให้กับ เกษตร เป็นตัวอย่าง ธ.ก.ส.เอารูปแบบของผมไปทำ

สิ่งที่เราทำให้กับประเทศในระหว่างที่เป็นนายแบงก์ คือพยายามที่จะรวบรวมทุนแล้วกระจายไปสู่ประชาชนใน ทางกว้าง ไม่ไปอยู่กับทุนใหญ่ๆ ทุนใหญ่ๆ ก็ไปเหมือนกัน แต่ก็บังคับให้ไปอีกทางหนึ่งด้วย”

เมื่อท่านเข้ามาสู่การเมืองก็ยังไม่สามารถนำพาประเทศ ไปสู่สิ่งที่จินตนาการไว้ได้

“เริ่มต้นคุณคงจำได้ ได้ 18 เสียง ยังทำอะไรไม่ได้ แต่ถึงอย่างนั้น ก็ได้เป็น รมว.คนแรก ที่เป็เอกชน หรือประชาชน นอกนั้นเป็นเจ้านายทั้งนั้น ตอนนั้นเรา สร้างระบบที่เรียกว่าการคลังเพื่อประชาชน ใช้การคลัง เพื่อคลัง คลังต้องรวย นั่นคือลักษณะของเงิน ความคิด และนโยบายของรัฐ คือตัวคลังจะต้องมีเงินมาก เก็บไว้ มากมาย แต่เราต้องการเอาส่วนหนึ่งไว้มาใช้ให้เป็น ประโยชน์กับคนส่วนใหญ่ เรียกว่าคลังเพื่อประชาชน”

ยุคของท่านธนาคารกรุงไทยโตมาก แต่วันนี้สิ่งคปรั เข้ามาเป็นเจ้าของแบงก์ไทยเกือบหมดแล้ว

“เดี๋ยวนี้เขาอีกกว่าปีหมัด”

พูดได้หรือไม่ว่าเงินผันคือต้นตอของเงินเอสเอ็มแอล และกองทุนหมู่บ้าน

“ก็ทำนองนั้น จุดเริ่มต้นอยู่ที่เงินผันแล้วก็พัฒนา แล้วแต่ว่าใครจะไปบอกกับชาวบ้าน หรือไปหาเสียงกับ ชาวบ้านแบบไหน เรียกชื่อต่างๆ กันไป ประเด็นอยู่ที่ว่า สิ่งที่กำลังพัฒนาโดยกระจายอำนาจลงไป ทำให้มีการ เปลี่ยนแปลงทางภาวะการทำกินของประชาชน มีการ ขยายตัวการผลิต ทำให้งบประมาณแผ่นดินขยายตัว มากขึ้น ในระหว่างการพัฒนาเหล่านี้มีนักเศรษฐศาสตร์ ที่หลายเข้ามาเกี่ยวพันกับการวางนโยบาย ซึ่งนโยบาย อีกด้านหนึ่งคือการให้มีการจ้างงานมากขึ้น มีแรงงาน มากขึ้น โดยส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมการผลิต มีการ ขยายตัวของการก่อสร้าง สาธารณูปโภค กระจายลงไป ก็ สร้างงานให้คนมากขึ้น”

ประชานิยมในยุคนี้กับในยุคเงินผันต่างกันอย่างไร พัฒนา ได้ถึงราก ทำให้คนชั้นล่างยกระดับขึ้นมาหรือยัง

“ถ้าไปได้รอดก็ได้ผล แต่ไปสะดุด ครึ่งๆ กลางๆ เช่น พยายามเอาทุนให้เขาไปลงมือทำกิน แต่อุปสรรค ในการทำกินไม่ได้แก้ให้เขา เงินที่ได้มาเพื่อที่จะไปลงทุน ทำกิน ก็ได้ผลตอบแทนไม่พอ ก็เลยเหลือแต่หนี้สิน เป็นลักษณะของการทำไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เป็นต้นว่า ตอนหลังให้เขาไปจดทะเบียนว่าเป็นหนี้ในระบบคนละ เท่าไหร่ นั่นแสดงว่าไม่รู้มาตั้งแต่ต้นว่าหนี้ในระบบ มีมากน้อยแค่ไหน ประชาชนไม่มีใครที่ไม่ชอบ แต่ว่า ประชาชนอันนั้นช่วยให้ประชาชนได้รับประโยชน์ หรือ ได้รับผลที่เราประสงค์ได้ครบถ้วนหรือเปล่า”

มีความเข้าใจผิดเหมือนกันว่าเป็นการให้ฟรี

“สมัยผมก็ให้ฟรี ให้นำรถไฟฟรีด้วย เรียนฟรี สมัยผมรักษาฟรีด้วยซ้ำไป ไม่ได้เอา 30 บาท แต่ให้เฉพาะคนจน แต่ยุคนี้กวาดไปหมด”

ถ้าจะพัฒนาประชานิยมให้เต็มรูปแบบ

“ประชานิยมได้ผลแน่นอน เพราะว่าครั้งแรกที่ผมไปเป็นผู้แทน พรรคกิจสังคมได้มา 18 เสียง พอครั้งที่ 2 ได้เพิ่ม 48 เสียงเลย นั่นคือประชานิยม ที่ต้องการคือสิ่งที่เราทำนั้นปรากฏเห็นชัดแจ้ง เสียตายที่อาจารย์คึกฤทธิ์ท่านสอบตกเสียก่อน ทำให้ทำงานได้ไม่ต่อเนื่อง”

มองเรื่องทุนเก่า-ทุนใหม่ปะทะกันอย่างไร

“ทุนใหม่ที่มาเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจแทนขึ้นมา มันไปเสียตรงที่ไม่ได้กระจาย แต่ไปกระจุกอยู่ที่ผู้ที่รวยก็รวยมากมายขึ้นไป ความร่ำรวยอันนี้เป็นผลทำให้คนกลุ่มนี้มีอำนาจทุนใหม่ที่เกิดขึ้นในระยะหลังถูกใช้ไปในทางที่ไม่ชอบ เขาบอกว่าเขาลงทุนเข้าสู่การเมือง”

มีคนเปรียบเทียบว่าเศรษฐกิจทุนเก่าดูจะมีวัฒนธรรมมากกว่าทุนใหม่

“ไม่เชิง หมายความว่าทุนเก่าที่มีอยู่นั้น ไม่ใช่เป็นทุนของคนที่อยู่ในวงจรธุรกิจ ส่วนใหญ่ทุนใหม่เป็นข้าราชการ

เป็นผู้ที่มีสถานบรรดาศักดิ์ ย่อมจะมีความคิดความอ่านที่แตกต่างจากทุนใหม่”

อยากจะฝากอะไรกับนักการเมืองรุ่นใหม่

“อย่าไปฝากเลย เดียวเขาหาว่าทะเล่ง ฟังการเมืองทุกคนเขาถือตัว ฉันไม่ใช่คนย่อยๆ ง่ายเขาลัง ทุกคนมีความภูมิใจ มีอีโก้ของตัวเอง ง่ายเป็นปัญหา ทำให้ล้มตัวได้ง่ายๆ”

เวลาเกือบ 2 ชั่วโมง ผ่านไปอย่างรวดเร็ว 15.30 น. บุญชู ขอเวลาไปทำงานต่อ นักข่าวกราบลา ผู้อาวุโสวัย 86 ปี กอดอกอกอก บุญชู หันมากระซิบบว่า วันหน้าเจอกันใหม่

น่าเกลียดยที่พวกเราจะได้เจอท่านอีกต่อจากนี้ ชีวิตนี้ของพวกเราเปรียบเหมือนสายลมที่พัดผ่านไป เหมือนน้ำค้างกลิ้งบนใบบัว หรือเหมือนนกหวีที่เปรียบเปรยว่า “เปลวเทียนมลายແຫ່ง เพื่อเปล่งแสงอันอำไพ ชีวิตคนมลายไป เพื่อสิ่งใดตั้งไว้แทน” นับได้ว่าอาจารย์ใหญ่ทางการบัญชีของประเทศไทยท่านผู้นี้ได้ฝากหลายสิ่งหลายอย่างตั้งไว้ในความทรงจำของนักบัญชีและอนุชนรุ่นหลังที่นับเป็นแบบแผนของการเรียนรู้และการใช้ชีวิตอันทรงคุณค่าแก่ทุกคนเป็นอย่างดี

Download